

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Одеський державний університет внутрішніх справ

**ЛЮДИНА МАЄ ПРАВО:
соціально-гуманітарний дискурс
у контексті реформаційних
процесів в Україні**

Матеріали
круглого столу

м. Одеса, 21 листопада 2019 року

Одеса
«Астропринт»
2019

УДК [101.1+340+316](477)(063)
Л937

Редакційна колегія:

Кузнichenko Сергій Олександрович — д. ю. н., професор, проректор
Одеського державного університету внутрішніх справ;

Надибська Оксана Ярославівна — д. філос. н., професор, завідувач ка-
федри соціально-економічних дисциплін Одеського державного уні-
верситету внутрішніх справ

Відповідальна за випуск: **О. Я. Надибська**

Рекомендовано до друку рішенням відділу організації наукової
роботи та кафедри соціально-економічних дисциплін Одеського дер-
жавного університету внутрішніх справ (*протокол № 11 від 6 листопа-
да 2019 р.*)

Людина має право: соціально-гуманітарний дискурс у кон-
Л937 тексті реформаційних процесів в Україні : матеріали круглого
столу (м. Одеса, 21 лист. 2019 р.) / ред. кол. : С. О. Кузнichenko,
О. Я. Надибська ; відп. за вип. О. Я. Надибська ; Одес. держ.
ун-т внутр. справ. — Одеса : Астропринт, 2019. — 184 с.

ISBN 978—966—927—566—0

Матеріали круглого столу «Людина має право: соціально-гумані-
тарний дискурс у контексті реформаційних процесів в Україні», при-
свяченого Всесвітньому дню філософії. Тематика круглого столу охо-
плює дослідження проблем забезпечення, реалізації та захисту прав
людини в Україні в контексті сучасних суспільно-політичних процесів
та особливостей гуманітарної складової у практиці звільнення окупованих територій.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих
матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених
фактів, цитат, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК [101.1+340+316](477)(063)

ISBN 978—966—927—566—0

© ОДУВС, 2019

ВЕЛЬМИШАНОВНІ УЧАСНИКИ ЗАСІДАННЯ КРУГЛОГО СТОЛУ!

Організація та проведення круглого столу, присвяченого Все-
світньому дню філософії на тему «Людина має право: соціально-гу-
манітарний дискурс у контексті реформаційних процесів в Україні»
підкреслює усталення «прав людини», у числі головних пріоритетів в
Україні. У сучасному світі правовою може вважатися лише та держа-
ва, у якій «людина» є найвищою соціальною цінністю.

У той же час, неможливо ґрунтовно обговорювати проблематику,
пов'язану із всеохоплюючим поняттям «права людини» поза контек-
стом реформаторських процесів в Україні, які були суттєво ускладне-
ні не спровокованою нашою країною збройною агресією Російської
Федерації проти України у 2014 році. Прикрими результатами цієї
агресії стали неправомірна окупація Росією Автономної Республіки
Крим і збройне вторгнення на територію Донецької та Луганської об-
ластей. Гадаю, що маю право вести мову про це, оскільки тривалий
і найважчий, найбільш загрозливий для самого існування України
як держави час боронив Вітчизну від тих, хто зазіхав на її територі-
альну цілісність. Згадую про це для того, щоби спонукати всіх нас до
об'єктивного осмислення новітньої історії та до того, щоби ми могли
зробити з минулого важкі, але необхідні висновки і окреслити страте-
гії подальшого розвитку на близьке й далеке майбутнє.

Особливістю роботи цього річного круглого столу стало виокрем-
лення в спеціальний дослідницько-пошуковий напрям проблемно-
тематичного кола, пов'язаного із потребою осмислити гуманітарну
складову у практиці звільнення окупованих територій. Правильність
і необхідність такого підходу не викликає сумнівів, оскільки в будь-
який момент Україна має бути готовою до звільнення окремих райо-
нів Донецької та Луганської областей від окупації.

Середницька І. А.
к. ю. н., доцент, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
ОДУВС

ПРАВО ЛЮДИНИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНЮВАНОЇ ФУНКЦІЇ ОЗОНОВОГО ШАРУ

Озоновий шар виконує найважливішу соціально-екологічну функцію як об'єкт захисту всього живого на Землі від жорстких ультрафіолетових випромінювань. Не менш важливим є значення озонowego шару для підтримання оптимального температурного балансу на планеті. В цьому зв'язку необхідно підкреслити подвійне значення такого унікального природного феномена, оскільки озоновий шар виконує роль парникового й антипарникового «екрану».

Антипарниковий ефект озонowego шару полягає в тому, що, не пропускаючи значної частини сонячного випромінювання, він не допускає значного перегріву земної поверхні. Озоновий шар є також

своєрідною перешкодою відтоку тепла зі стратосфери, чим забезпечує недопущення падіння температур на Землі.

Таким чином, ці два аргументи: захист від жорстких ультрафіолетових випромінювань та запобігання зміни клімату на Землі, поряд з геометричними ознаками, дають право стверджувати, що озоновий шар — життєво важливий, виконуючий особливі функції, відносно самостійний об'єкт атмосферного повітря, що знаходиться над Земною кулею. Під життєво важливим треба розуміти охоронну функцію озонового шару для всього живого на планеті. Саме завдяки озоновому шару на Земній кулі зародилося життя й істотна його руйнація призведе до загибелі всього живого. На цьому акцентували увагу світової спільноти учасники міжнародної конференції у Відні, що проходила в березні 1985 року.

Міжнародне законодавство в галузі охорони довкілля поступово почало складатися після Другої світової війни. Передумовою його виникнення стали екологічні проблеми світового масштабу, для вирішення яких необхідно було об'єднати зусилля всього населення Земної кулі.

Внаслідок величезного негативного антропогенного впливу поступово змінюються природний хімічний склад і екологічні характеристики повітря. Важливу роль у забезпеченні права громадян на безпечне довкілля відіграє озоновий шар атмосфери. Руйнування озонового шару під впливом діяльності людини і природних чинників може призвести до серйозних соціальних, екологічних і економічних наслідків. Озоновий шар (озоносфера) становить більшу частину атмосфери. Озоновий шар захищає всі живі організми на Землі від впливу короткохвильових ультрафіолетових променів Сонця. Проблема руйнування озонового шару спонукала вчених на більш глибоке вивчення процесів, що відбуваються в атмосфері Земної кулі. Цьому багато в чому сприяли положення статті 3 Віденської Конвенції про охорону озонового шару атмосфери Земної кулі.

Україна, як Сторона Віденської Конвенції, чітко виконує свої міжнародні зобов'язання. Охорона озонового шару Земної кулі, як глобальна та регіональна проблема, регулюється головним чином міжнародно-правовими документами. Правові приписи цих документів на сьогодні утворюють належну правову основу законодавства України про озоновий шар. В даний час в Україні тільки починає зароджуватися певна правова система про охорону озонового шару. Зокрема є деякі приписи в Законі України «Про охорону атмосферного

повітря» [5] та підзаконних нормативних актах. Але цього явно недостатньо. В Україні повинна бути власна правова база, зорієнтована на конкретні економічні, соціальні, екологічні умови, які стосуються охорони озонового шару.

Перед тим, як аналізувати нечисленні правові приписи України щодо охорони озонового шару, важливо охарактеризувати деякі принципи загальні положення, які дозволяють визначити співвідношення відповідного законодавства України з міжнародно-правовими документами. Загальні положення про співвідношення національного законодавства і міжнародно-правових документів (договорів) закріплені в статті 9 Конституції України [6]. У ній встановлені два принципових положення. По-перше, чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. По-друге, норми міжнародних договорів, що суперечать Конституції України, можуть бути прийнятими тільки після внесення відповідних змін до Конституції України.

Конституція закріпила сформовану міжнародну практику співвідношення національного законодавства держави з міжнародними документами. Іншими словами, закріплюється принцип пріоритетності положень міжнародних договорів. Ці загальні положення можуть бути застосовані повною мірою і до співвідношення міжнародних приписів про озоновий шар та правової основи України з цієї проблеми. Зазначена пріоритетність обумовлена об'єктивними чинниками. До числа таких чинників належать об'єктивно існуючі міжнародні екологічні інтереси держав міжнародного співтовариства, що акумулюють інтереси членів суспільства. Озоновий шар є складовою частиною атмосферного повітря. А оскільки повітря знаходиться в постійному русі, то для нього не існує державних кордонів. Таким чином, озоновий шар використовується всім світовим співтовариством. Отже природна характеристика атмосферного повітря, включаючи й озоновий шар, обслуговує об'єктивно все світове співтовариство, тому суб'єктивними рішеннями органів управління окремої держави не можна змінити його соціально-екологічний статус.

Водночас охорона озонового шару, як у світовому масштабі, так і в кожній державі, повинна здійснюватися з урахуванням всіх чинників. З цього випливає, що в кожній державі реалізація приписів міжнародних документів може мати певний період. Це обумовлено економічними можливостями кожної держави, структурою та спрямованістю її виробництва та господарювання. Україна як самостійна

держава ратифікувала всі міжнародні документи про озоновий шар, оскільки в них оптимально закріплені прогресивні технології виробництва, що забезпечують запобігання руйнації озонowego шару. В даний час, в силу економічних труднощів, Україна навряд чи в змозі здійснити повною мірою всі превентивні заходи, що забезпечують належну охорону озонowego шару.

Література

1. Віденська Конвенція про охорону озонowego шару [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сторінки : [/http://eu-directory.eaua.info](http://eu-directory.eaua.info)
2. Монреальський протокол про речовини, які руйнують озонowego шар [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сторінки : [/http://eu-directory.eaua.info](http://eu-directory.eaua.info)
3. Гельсінська декларація про захист озонowego шару [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сторінки : [/http://eu-directory.eaua.info](http://eu-directory.eaua.info)
4. Яцишин Р. В. Актуальні напрямки міжнародно-правового забезпечення екологічної безпеки атмосферного повітря [Текст] / Р. В. Яцишин // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. — 2012. — № 4. — С. 88–93.
5. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1992. — № 50. — Ст. 678.
6. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 30.09.2016, 1401–19. — Електрон. дан. (1 файл). — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрана.

Мукоїда Р. В.

Проведення оцінки рівня довіри населення до національної поліції як метод поглиблення партнерської взаємодії поліції і громадськості 101

Надибський М. І.

Статут Ліги Націй очима сьогодення 104

Надибська О. Я., Надибський М. І.

Концепція «середньої держави» як основа незалежної зовнішньої політики України 106

Наумкіна С. М., Шишменко І. М.

Політична експертиза в контексті політико-управлінського процесу 109

Наумкіна С. М., Довбиш М. О.

Політика тетчеризму та її сучасне бачення і трактування 114

Нерубаська А. О.

Критичний аналіз деяких принципів освіти в Законі України «Про освіту» 119

Нівня Г. О.

Соціально-політичні наслідки військової окупації: світовий досвід 122

Новицький О. О.

Віртуалізація образу політика 125

Пальшков К. Є.

Розвиток прав людини в контексті ціннісної системи українського суспільства 126

Пехник А. В.

Свобода як одна з головних цінностей безпосередньої демократії 129

Плавич В. П., Аляєв С. В.

Соціокультурний вимір права та правова дійсність 134

Проноза І. І., Мицко І. І.

Інформаційно-психологічна війна Росії проти України 137

Родян М. В.

Історичний наратив в контексті соціально-правової реальності 141

Ростецька С. І.

Каталонська криза як загроза цілісності Європи 143

Сіленко А. О., Крук Н. В.

Комунікація влади і ЗМІ як фактор забезпечення свободи слова та інформації в Україні 145

Семенченко М. Ф.

Політична діяльність як взаємодія суб'єктів і об'єктів політичного процесу 147

Середницька І. А.

Право людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля /в контексті охоронюваної функції озонового шару 153

Скалацька О. В.

Висвітлення теми прав внутрішньо переміщених осіб в українських медіа 156

Швець С. Л.

Політична маргіналізація як деструктивний наслідок міграційних процесів сучасності в країнах-реципієнтах 159

Шмаленко Ю. І.

Застосування посередництва у практиці мирного врегулювання політичних конфліктів 161

Шрамко С. С.

Громадська думка щодо участі громадськості у запобіганні злочинності 166

Шумейко О. В.

Основні функції сім'ї в контексті прав людини 169

Яковлев Д. В.

Людина і реформи: комбінації вибору 172

Ямчук П. М.

Про деякі актуальні питання новітнього вітчизняного соціально-гуманітарного дискурсу 176